

פרסום עיתי, עורך: ד"ר רז צימט¹

באיראן עדיין נותנים אשראי למורסי: התקשורת האיראנית והמשבר הפוליטי במצרים

המשבר הפוליטי במצרים על רקע החלטת הנשיא מרסי ליטול לידי סמכויות שלטון נרחבות זוכה לסיקור נרחב בתקשורת האיראנית. אמצעי התקשורת מדווחים בהרחבה על גילויי המחאה כנגד מרסי וממשלתו, אך במקביל מבטאים בדרך כלל תמיכה בנשיא מצרים, מגלים הבנה להחלטתו ומציגים אותה כביטוי לרצונו להשלים את המהלך המהפכני בארצו.

התגובות בתקשורת האיראנית להתפתחויות במצרים מעידות על כך, שאיראן עדיין תולה תקווה בנכונות המשטר החדש במצרים לקדם את שיפור הקשרים בין המדינות. הסיקור הנרחב יחסית של המחאה הפוליטית נגד מרסי לצד ביקורת מסויגת כלפיו מצד חלק מאמצעי התקשורת מבטאים, עם זאת, גם את האכזבה בטהראן מהמדיניות בה נקט עד כה נשיא מצרים ביחס להתפתחויות בסוריה, לשיפור הקשרים עם איראן ולהמשך קשרי ארצו עם ארצות-הברית וישראל.

המשבר הפוליטי במצרים על רקע החלטת הנשיא מחמד מרסי ליטול לידי סמכויות שלטון נרחבות זוכה לסיקור נרחב בתקשורת האיראנית. אמצעי התקשורת באיראן מדווחים בהרחבה על גילויי המחאה כנגד מרסי וממשלתו, אך במקביל מבטאים בדרך כלל תמיכה בנשיא מצרים ומציגים את החלטתו כביטוי לרצונו להשלים את המהלך המהפכני בארצו.

היומון ח'ראסאן (Khorasan) הגן במאמר מערכת שפרסם השבוע על החלטת הנשיא לרכז בידי סמכויות פוליטיות נרחבות. במאמר, שכותרתו: "חזרה לרודנות או הצלת המהפכה?", דחה היומון את טענתם של מתנגדי מרסי לפיה החלטתו מסמלת חזרה לתקופת הרודנות. בשונה מרוב המהפכות החברתיות לא הסתיימה מהפכת 2011 במצרים בהתמוטטות מוחלטת של המנגנונים הפוליטיים,

¹ פרסום זה הינו תוצר חדש המחליף את המהדורה השבועית של "זרקור לאיראן". התוצר החדש יכלול מעתה סיכומים שוטפים בנושאים ספציפיים לצד פרסומים מחקריים עתיים.

המשפטיים, הצבאיים והביטחוניים במדינה, נכתב במאמר. רק צמרת הרשות המבצעת התחלפה ולא התלוו לכך שינויים ביתר מנגנוני המדינה הממשיכים לרכז בידיהם עוצמה ניכרת גם לאחר הבחירות לפרלמנט ולנשיאות וחותרים להציב מכשולים בדרך לרפורמות. הכוחות המזוינים ממשיכים לאיים בהפיכה צבאית וכוחות הביטחון ממשיכים לפקח על פעילות הממשלה.

לנוכח מציאות מורכבת זו אימצה ממשלת האחים המוסלמים מדיניות שמרנית ובמקביל נקטה בצעדים לקראת מימוש הדרגתי של הרפורמות. את החלטתו האחרונה של מרסי יש להבין בהקשר זה. הוא קיבל את ההחלטה בזמן שבו הוא נהנה מתמיכה ציבורית רחבה במצרים ומחוצה לה על רקע מאמציו המוצלחים להשכיח הפסקת אש בעזה ועל רקע התפתחויות החודשים האחרונים בכוחות המזוינים במצרים, שהפחיתו במידה רבה את האפשרות להפיכה צבאית נגד ממשלתו.

החלטת מרסי לרכז בידיו סמכויות פוליטיות אינה מהווה, לטענת ח'ראסאן, חזרה לתקופת מבארכ אלא נועדה להשלים את תהליך המהפכה. הנשיא חש, כי בתור האדם היחיד שנבחר על-ידי העם לאחר עידן מבארכ, עליו לחזק את מעמדו הפוליטי אל מול "הממסד", להשלים את הרפורמות ולהביא לאישור חוקה חדשה עבור מצרים המהפכנית. הקבוצות הפוליטיות המתנגדות לממשלתו, ובהן השמאל והליברלים, מנסות להקים קואליציה עם שרידי המשטר הישן על מנת לעכב את אישור החוקה החדשה לנוכח כישלונם בבחירות לנשיאות ולפרלמנט והתמיכה הציבורית בקבוצות האסלאמיות. ממשלתו החדשה של מרסי מתאפיינת בפרגמטיות, סיכס העיתון, ויש להמתין ולראות מהו המחיר שמרסי ויועציו מוכנים לשלם על מנת לממש את הרפורמות החדשות במצרים (ח'ראסאן, 26 נובמבר 2012).

היומון הרפורמיסטי ארמאן (Arman), הביע, אף הוא, תמיכה בהחלטת מרסי וטען, כי היא הכרחית לנוכח הצעדים האנטי-מהפכניים בהם נקטה מערכת המשפט במצרים. מרסי ניצל את ההתנגדות הנרחבת מצד אזרחי מצרים למערכת המשפט על מנת להכניס שינויים במערכת זו, שלא השתנתה לאחר מהפכת 2011. היומון הגדיר את החלטת מרסי כצעד האמיץ ביותר בו נקט גרס, כי אף על-פי שהיא אינה נתמכת על-ידי כלל הארגונים בארצו, יש לקבל אותה משום שלא הייתה לו כל אפשרות אחרת (ארמאן, 26 נובמבר 2012).

היומון סיאסתי-רוז (Siyasat-e Rooz) טען, כי ישראל, מדינות המערב ומדינות ערב מעורבות במשבר הפוליטי במצרים לנוכח דאגתן מחיזוק בסיס כוחו הפוליטי של מרסי והעובדה, שהן אינם סומכות עליו באופן מלא. "הציונים" מבקשים לנצל את התנאים הנוכחיים על מנת להסתיר את תבוסתם במלחמת עזה ואילו מדינות ערב מעוניינות להסיט את דעת הקהל מהדיכוי הפנימי המתרחש בהן, משתיקתן במהלך המלחמה בעזה וממעורבותם בהתרחשויות בסוריה לצד הציונים, תורכיה ומדינות המערב.

היומון הזהיר מפני השלכותיו הפוליטיות והכלכליות של המשך המשבר במצרים, שעלולות להסיט את המהפכה העממית מדרכה באופן שינוצל לרעה על-ידי אויבי מצרים, ובמיוחד הציונים וארצות-הברית. סיאסתי-רוז קרא לממשלת מצרים לנהל דיאלוג לאומי עם הגורמים הפוליטיים השונים ולהגיע עימם להסכמה שתשיב את הרגיעה במדינה (סיאסתי-רוז, 25 נובמבר 2012).

היומון ג'מהורי-י אסלאמי (Jomhuri-ye Eslami), שמתח בחודשים האחרונים במספר הזדמנויות ביקורת על התנהלותו של הנשיא מורסי ועל סטייתו מדרך המהפכה, גרס כי מוקדם עדיין להעריך, האם הוא הולך בדרכו של הנשיא לשעבר, חסני מבארק. במאמר, שכותרתו: "חזרתו המוקדמת של פרעה למצרים?", נכתב, כי קשה לדעת האם החלטתו לרכז בידיו סמכויות פוליטיות נרחבות קשורה לאור ירוק, שניתן לו על-ידי ארצות-הברית בתמורה לסיוע בפתרון המשבר בעזה.

העיתון גרס, כי המהומות שפרצו בעקבות החלטתו אינן משרתות את האינטרסים שלו, של האחים המוסלמים ושל המהפכה המצרית. מוקדם להעריך, נכתב במאמר, האם מרסי הולך בדרכו של מבארק והופך לפרעה החדש של מצרים, אך יש להמתין ולראות האם הוא נאמן להבטחתו להגן על המהפכה העממית בארצו. אף על-פי שיש כאלה הסבורים, שדבר לא השתנה במצרים מאז המהפכה, הרי ששבירת שתיקתם של אזרחי מצרים מהווה התפתחות משמעותית שיכולה למנוע את חזרתו המוקדמת של פרעה למצרים, סיכם ג'מהורי-י אסלאמי (25 נובמבר 2012).

היומון השמרני ג'ואן (Javan) קישר, אף הוא, את החלטת מרסי למשבר בעזה וטען, כי נשיא מצרים ניצל את היוקרה הפוליטית לה זכה בעקבות המשבר על מנת לקדם את מעמדו הפוליטי בתוך מצרים. במאמר מערכת שכותרתו: "לאיזה כיוון הולך מחמד מרסי?" נכתב, כי הסכסוך בעזה הייתה הזדמנות פז עבור נשיא מצרים, שהפך לשחקן פוליטי מרכזי בזכות מאמציו להשיג הפסקת אש.

היומון מתח ביקורת מסויגת על מרסי וטען, כי החלטתו לרכז בידיו סמכויות פוליטיות משקפת ביטחון יתר מצדו במעמדו הפוליטי החדש. נשיא מצרים סבר, כי הוא יכול לנצל את הישגיו במלחמה על מנת לכפות את רצונו על המוסדות המצריים, ובמיוחד על המערכת המשפטית. הוא לא העריך, כי החלטתו תעורר התנגדות מצד אלה שקראו להפלת מבראכ. על מרסי לדעת, שהוא אינו יכול לנצל את ההתנגדות הפלסטינית על מנת להתמודד עם הבעיות הפנימיות בארצו, במיוחד לנוכח העובדה שהוא אינו ניצב רק מול המועצה הצבאית העליונה והמערכת המשפטית כי אם גם מול אלה שאפשרו לו להגיע למשרת הנשיא. החלטתו משמשת הזדמנות בידי מבקריו להזכיר לו שוב מהי דרכה של ההתקוממות במצרים (ג'ואן, 26 נובמבר 2012).

התגובות בתקשורת האיראנית להתפתחויות במצרים מעידות על כך, שאיראן עדיין תולה תקווה באפשרות, כי עליית מרסי ותנועת האחים המוסלמים לשלטון תוביל בסופו של דבר לשיפור הקשרים בין שתי המדינות, שישרת את האינטרסים של הרפובליקה האסלאמית. הסיקור הנרחב יחסית הניתן למחאה הפוליטית כנגד מרסי לצד הביקורת המסויגת כלפיו מצד כמה אמצעי תקשורת מבטאים, עם זאת, גם את האכזבה בטהראן ממדיניותו של נשיא מצרים בנוגע להתפתחויות בסוריה, לשיפור הקשרים עם איראן ולהמשך קשרי ארצו עם ארצות-הברית וישראל.